

Aan College ter: Besluit		d.d. 25 september 2019
Eerder behandeld: in College C-327		d.d. 24 juli 2019
Notitie-opsteller: 5.1.2.e Woo	5.1.2.e Woo	Publiceren in Kennisportaal:
Bijlagen: 1	Notitie C-327.I.07a	Nee
Akkoord Secretaris:		Consultatie:

C-329.I.13 Herziening Collegebesluit C-327.I.07a 'standpunt overschrijding drinkwaternorm glyfosaat'

Aanleiding

Tijdens de Collegevergadering van 24 juli 2019 is de notitie "Standpunt overschrijding van de drinkwaternorm door glyfosaat in oppervlaktewater bestemd voor drinkwater bij de (her)beoordeling van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen" behandeld. Deze notitie geeft een beschrijving van de overschrijding van de drinkwaternorm voor glyfosaat in het stroomgebied van de Maas. Vervolgens is door het secretariaat een nadere analyse gemaakt van de overschrijdingen in relatie tot het gebruik van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen in Nederland. Op grond van de analyse heeft het secretariaat een viertal opties geformuleerd over de wijzen waarop het secretariaat de normoverschrijdingen en de uitkomsten van haar analyse kan betrekken bij het beoordelen van aanvragen voor (her)registratie van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen. De opties waren de uitkomst van risicoanalyse en risicomanagement.

Drinkwaternormoverschrijding in een breed perspectief geplaatst

Bij de formulering van de opties is naast de eigen analyse ook een groot aantal andere overwegingen betrokken, waaronder het gegeven dat bij het meetpunt bij de grens tussen Nederland en België de drinkwaternorm wordt overschreden. Daarnaast zijn ook recente ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving – die gericht zijn op het inperken van het gebruik van glyfosaathoudende middelen - betrokken bij de presentatie van de opties. Uit de analyse bleken meerdere factoren een rol te spelen en bleek het complex om een exacte duiding van oorzaak-gevolg te kunnen geven.

Gekozen richting

Op grond van deze notitie heeft het College gekozen voor optie 4 uit de notitie: het College verbiedt de toepassing op half-open en gesloten verhardingen en laat de uitzonderingen benoemd in de RGB in stand. Post-registratiemonitoring maakt deel uit van deze optie. De in de RGB genoemde uitzonderingen betreffen situaties waar geen geschikte alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen bestaan (hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan onkruidvrij houden van defensie terreinen waar explosieven liggen).

Onderdeel van de gekozen richting is dat het verbod expliciet op het Wettelijk Gebruiksvoorschrift (WG) van glyfosaathoudende middelen wordt vermeld, op het moment van (her)registratie. De huidige informatie geeft namelijk aanleiding voor het niet toelaten van de toepassing op verhardingen. Materieel resulteert optie 4 niet in minder gebruik dan al het geval is met het gebruiksverbod, maar de monitoringsgegevens laten zien dat deze maatregel werkt en gebruik op half-open en gesloten verhardingen niet meer toelaatbaar is. Dat was de onderliggende redeneerlijn.

Heroverweging standpunten

Het afwegen van alle mogelijke factoren die ieder een rol spelen bij het formuleren van de opties in notitie C-327.I.07a is een complex proces geweest. Tijdens de voorbereidingen voor communicatie over het genomen Collegebesluit naar de aanvragers en nadere afstemming met beleid en juristen is gebleken dat onze redeneerlijn niet klopt en moeilijk sluitend is te krijgen.

Immers, bij een groot deel van de drinkwaterinnamepunten in Nederland worden geen overschrijdingen van de drinkwaternorm gevonden. Al vóór het gebruiksverbod inging, voldeed de oppervlaktewaterkwaliteit in het merendeel van Nederland aan de drinkwaternorm. Daarmee is het vanuit het toelatingsperspectief niet proportioneel om toepassing op half-open en gesloten verhardingen in heel Nederland (exclusief de uitzonderingen genoemd in de RGB) te verbieden, als het mogelijk is om een beperktere maatregel op te leggen. Wat verder meespeelt is de juridische afweging en Ctgb's beleidslijn om niet op het etiket te vermelden wat in andere wetgeving al geregeld is. Als we in dit geval het al bij wet geregelde gebruiksverbod wel op het etiket vermelden, bemoeilijken we hiermee de handhaving van de andere rechtstreeks werkende voorschriften, die we principieel juist niet op het etiket zetten. Immers, de handhaver zal van de gebruiker de opmerking krijgen dat het verbod in het ene geval wel en in het andere geval niet op het etiket staat en dat deze inconsistentie niet aan de gebruiker kan worden tegengeworpen. Ook is de vraag wat dit besluit materieel toevoegt: er verandert immers niets, dit kan als symboolpolitiek worden geïnterpreteerd.

Het secretariaat blijft van mening dat na analyse van alle data maatregelen nodig zijn in het kader van de bescherming van de waterkwaliteit ten behoeve van de drinkwatervoorziening. Daarnaast is eerder door het College tijdens de bespreking van notitie C323.I.08 "Notitie normoverschrijdingen oppwater 2013-2017" aangegeven dat het moment van renewal het aangewezen moment is om een maatregel met betrekking tot de overschrijding van de drinkwaternorm op te leggen conform het principe 'gelijke monniken, gelijke kappen'.

Uitgangspunt bij het nieuwe voorstel is dat maatregelen gebaseerd moeten zijn op risico's die uit onze beoordeling blijken en dat maatregelen proportioneel moeten zijn. De nu voorgestelde maatregelen hebben ten doel de mate van overschrijding van de drinkwaternorm van glyfosaat in het Nederlandse deel van het Maasstroomgebied te doen afnemen. Aangezien een groot deel van de overschrijding in België plaatsvindt, is contact gezocht met de Belgische toelatingsinstantie. Zij hebben informatie gestuurd over de maatregelen die in België genomen worden om de emissie terug te dringen. Er wordt bekeken of dit maatregelen op het gebied van toelating of gebruik zijn. Daarnaast zal lenW worden benaderd met het verzoek contact te zoeken met Belgische collega's om de Belgische overschrijdingen aan de orde te stellen.

Als de instroom vanuit België inderdaad vermindert, zal naar verwachting samen met onze maatregel de overschrijding van de drinkwaternorm in het Maasstroomgebied substantieel afnemen.

Voorstel richting nieuw standpunt

1. Alleen in het stroomgebied van de Maas wordt bij de drinkwaterinnamepunten de drinkwaternorm overschreden. Er worden geen overschrijdingen gevonden bij de drinkwaterinnamepunten in de overige stroomgebieden in Nederland. De overschrijdingen in de Maas vertonen een lichte daling, maar blijven boven de norm van 0,1 µg/l.
2. De eerder gevolgde redeneerlijn op basis waarvan we *in heel Nederland* geen toelating op half-open en gesloten verhardingen meer honoreren (muv de uitzonderingen) gaat hier mank: in een groot deel van Nederland wordt immers de drinkwaternorm NIET overschreden, ook al voor 2016 (start gebruiksverbod uit de Rgb).
3. De norm wordt reeds overschreden bij binnenkomst van de Maas in Nederland en dus voor een groot deel niet veroorzaakt door Nederlands gebruik. Echter, we moeten in Nederland zoveel

mogelijk voorkomen dat er in het Maasstroomgebied extra glyfosaatemissie naar oppervlaktewater plaatsvindt.

4. Uit literatuur (van vóór het gebruiksverbod) is bekend dat het overgrote deel van de emissie van glysofaat naar het oppervlaktewater veroorzaakt wordt door toepassingen buiten de landbouw en dat die toepassingen voornamelijk toepassingen op half-open en gesloten verhardingen zijn. Tijdens de risicobeoordeling is duidelijk geworden dat het gebruik van glyfosaathoudende middelen in het Maasstroomgebied op gesloten en half-open verhardingen substantieel bijdraagt aan de overschrijding van de drinkwaternorm in het Maasstroomgebied. Tenslotte toont een analyse van Haskoning DHV (van ná het gebruiksverbod) aan dat de maximale concentraties ten gevolge van de gebruiksverboden zijn gedaald, maar dat de norm nog steeds wordt overschreden.

Het is mogelijk om een toelating met een gebiedsbeperkende maatregel af te geven (denk aan verbod voor toepassing in grondwaterbeschermingsgebieden). Door een volledig verbod voor het stroomgebied van de Maas voor de toepassing van alle gesloten en half-open verhardingen inclusief de uitzonderingen op het WG op te nemen, zullen naar verwachting de normoverschrijdingen verder dalen. Omdat bij de emissie naar het oppervlaktewater geen onderscheid gemaakt kan worden tussen professioneel en niet-professioneel gebruik, zullen de toepassingen op open en half-open verhardingen in het Maasstroomgebied zowel voor professionals alsook voor particulieren niet worden toegelaten.

Wellicht ten overvloede: dit besluit gaat materieel verder dan het van kracht zijnde gebruiksverbod.

Gevolg van dit besluit is dat op het WG expliciet wordt vermeld dat het middel is toegelaten voor toepassing op gesloten en half-open verhardingen met uitzondering in het Maasstroomgebied. Omdat toepassing in het Maasstroomgebied niet is toegelaten, kunnen in het Maasstroomgebied ook voor de uitzonderingssituaties genoemd in de artikelen 8.2 t/m 8.4 van de RGB géén glyfosaathoudende middelen worden toegepast. Alternatief is het gebruik van andere toegelaten middelen of het aanvragen van een vrijstelling.

Met de handhavende instanties zal nog contact gezocht worden, zodat in overleg met hen deze maatregel zo handhaafbaar mogelijk op het WG wordt opgenomen. Het is daarbij van belang dat duidelijk wordt aangegeven welke plaatsen/gemeenten in het Maasstroomgebied liggen.

Met de gebiedsbeperkende maatregel is het niet nodig om de postautorisatie eis tot het leveren van monitoringsgegevens, welke onderdeel uitmaakte van het eerdere Collegebesluit, op te nemen als voorwaarde in besluiten voor toelatingen.

Indien in de toekomst uit monitoringsgegevens blijkt dat de drinkwaternorm in het Maasstroomgebied niet meer wordt overschreden, staat het toelatinghouders vrij om een wijzigingsaanvraag in te dienen.

Voorstel

Overwegende dat:

- Het secretariaat conform het door haar te hanteren toetsingskader tijdens de (her)beoordeling geconstateerd heeft dat gedurende meerdere jaren de drinkwaternorm voor glyfosaat in het Maasstroomgebied wordt overschreden;
- Uit de eigen analyse is gebleken dat het gebruik van glyfosaathoudende middelen op gesloten en half-open verhardingen een grote bijdrage levert aan de overschrijding van de drinkwaternorm in het Maasstroomgebied;

Stelt het secretariaat het College voor om:

1. het besluit van 24 juli 2019 te herzien;
2. te besluiten toelatingen te verlenen voor de toepassing van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen op gesloten en half-openverhardingen op Nederlands grondgebied met uitzondering van het stroomgebied van de Maas. Dit geldt ook voor de uitzonderingssituaties zoals vastgelegd in RGB. Tevens geldt dit zowel voor professioneel en niet-professioneel gebruik.
3. IenW te verzoeken contact te zoeken met België om de Belgische overschrijdingen aan de orde te stellen. Verder zullen we vanuit onze rol als autoriteit contact onderhouden met onze Belgische collega's om te kijken of zij vanuit de toelatingen maatregelen opleggen.